

Ἐξασκεῖ ἡ σελήνη ἐπιδράσιν τινα ἐπὶ τοῦ καιροῦ; Ἐκ πανάρχαιων χρόνων βλέπομεν ἐπικρατοῦσαν παρὰ τοῖς πολλοῖς τὴν γνώμην, ὅτι ἡ σελήνη ἔχει ἰσχυροτάτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ καιροῦ, πρὸ πάντων δὲ ἡ ἀλλαγὴ τῆς σελήνης, τὸ ἀλλ' αὐτοφύγγο, ἐθεωρήθη ἀνάκθεν ὡς αἰτία τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν καὶ τῆς μεταβολῆς τοῦ καιροῦ. Οἱ πολλοὶ στηρίζουσι τὴν γνώμην αὐτῶν ταύτην ἐπὶ τῆς ἰδίας ἑκάστος πείρας, θαυμάζουσι δὲ, ὅταν ἀκούσῃ τις ἀμφιβάλλοντος περὶ τοσοῦτον φημιλογημένης καὶ πασιγνώστου ἀληθείας. Ἄν ὅμως ἐρωτήσωμεν εἰδικὸν τινα ἐπιστήμονα, μετεωρολόγον, ὅστις ἐπὶ μακροτάτην σειρὰν ἐτῶν ἐσημείωνε τὰς μεταβολὰς τοῦ καιροῦ ἐν σχέσει πάντοτε πρὸς τὰς μεταλλάξεις τῆς σελήνης, μανθάνομεν ὅτι αἱ διάφοροι φάσεις τῆς σελήνης συμπίπτουσιν μὲ διαχωράτως καταστάσεις τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ ὅτι οὐδεμία ὁρισμένη καὶ κανονικὴ μεταβολὴ τοῦ καιροῦ δύναται νὰ παρατηρηθῇ κατὰ τὴν ἀλλαγὴν τῆς σελήνης· τούναντίον δὲ, βεβαιούμεθα ὅτι ὁ καιρὸς ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου ἀκολουθεῖ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πορείαν, παντελῶς ἀμεριμνῶν ἂν ὑπὲρ αὐτοῦ εἴνε πανσέληνος ἢ νέα σελήνη ἢ πρῶτον ἢ τελευταῖον αὐτῆς τέταρτον, ἢ ἂν ἡ σελήνη εὐρίσκειται πλησίον ἢ μακρὰν τῆς γῆς. Βλέπομεν λοιπὸν ἐνταῦθα, ὅπως καὶ εἰς πλείστα ἄλλα ζητήματα, ἀσυμβίβαστον ἀντίθεσιν μεταξὺ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς γνώμης τῶν πολλῶν. Ἐξήγησιν τινα τῆς ἀντιθέσεως ταύτης παρέσχεν ὁ Δρ. Μάξ Ράσιγ: Οὗτος ἀπέδειξε διὰ πλείστων παρατηρήσεων ὅτι, ὅταν ὁ οὐρανὸς εἴναι αἰθριος, ὑπάρχει 77 τοῖς ἑκατὸν πιθανότης ὅτι ὑπάρχει πανσέληνος μόνον δὲ 19 τοῖς ἑκατὸν πιθανότης ὅτι ὑπάρχει πρῶτον τέταρτον καὶ μόλις 4 τὸ πολὺ τοῖς ἑκατὸν ὅτι ὑπάρχει τελευταῖον τέταρτον. Οἰαδήποτε λοιπὸν καὶ ἂν εἴνε ἡ κατάστασις τοῦ καιροῦ, ἅμα ὡς ὁ οὐρανὸς καθαρισθῇ, ὑπάρχει ἡ μεγίστη πιθανότης ὅτι ἡ σελήνη εἴνε πλησιεαῖς· ἐκ τοῦ τυχαίου τούτου συμβάματος ὁ λαὸς, κατὰ τὴν λογικὴν του, εἰς τὴν πανσέληνον ἀπέδωκε τὴν δύναμιν τῆς αἰθρίας τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐν γένει τῆς παραγωγῆς καλοῦ καιροῦ. Ἐνταῦθα λοιπὸν βλέπομεν τὴν πηγὴν τῆς κοινῆς ταύτης γνώμης περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς σελήνης ἐπὶ τοῦ καιροῦ, ἐννοοῦμεν δὲ συγχρόνως διατὶ αἱ τακτικαὶ μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπικυρώσωσι τὴν γνώμην ταύτην ἐπιστημονικῶς.

Τὸ παράδοξον ὅμως εἴνε ὅτι, μεθ' ὅλας καὶ παρὰ πάσας τὰς ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις, ὑπάρχουσι καὶ ἐπιστήμονες, ὡς λ. χ. ὁ Ρουδόλφος Φαλβ, οἵτινες ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑπ' αὐτῶν πιστευομένης ἐπιδράσεως τῆς σελήνης ἐπὶ τοῦ καιροῦ ἐξέδωκαν καὶ ἐκδίδουσιν εἰσέτι προγνώσεις τοῦ καιροῦ διὰ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα, δι' ὁλόκληρον ἔτος. Οἱ ἐπιστήμονες οὗτοι ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ σελήνη ἐξασκεῖ τὴν ὑποτιθεμένην ἐκείνην ἐπίδρασιν διὰ τῆς ἐλκτικῆς αὐτῆς δυνάμεως ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαιρας, πιστεύουσι δηλαδὴ ὅτι διὰ τῆς ἐλκτικῆς δυνάμεως τῆς σελήνης παράγονται ἐν τῇ ἀερώδει ὕδατι, ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν θαλασσῶν, παλίρροιαί (πλημμυρίδες καὶ ἀμπωτίες), καὶ ὅτι αἱ παλίρροιαὶ αὗται εἶναι αἱ προκαλοῦσαι τὰς μεταβολὰς τοῦ καιροῦ αἰτίαι. Ἄλλ' εἴνε πρόδηλον ὅτι, ἂν συμβαίνωσιν ἐν τῇ ἀερώδει ὕδατι τοιαῦται παλίρροιαί, θὰ γίνωνται καταφανεῖς καὶ διὰ τοῦ βαρομέτρου, πρὸς τοῦτοις δὲ ἡ μαθηματικὴ ἐπιστήμη θὰ δυνήθῃ νὰ προσδιορίσῃ καὶ τὸ μέγεθος τῆς πλημμυρίδος ἐκείνης μετὰ τινος ἀκριβείας. Καὶ πράγματι τοιαῦται ἔρευναι καὶ παρατηρήσεις ἐγένοντο ἤδη καὶ ἀπέδειξαν ἀμφότεραι μετὰ πληρεστάτης συμφωνίας ὅτι αἱ ἐν τῇ σελήνῃ παραγόμεναι ἐν τῇ ἀερώδει ὕδατι παλίρροιαί εἶναι παντελῶς ἀνεπαίσθητοι. Ἐκάστος γινώσκει ὅτι, ὅταν ἡ βαρομετρικὴ στήλη εἴνε τεταπεινωμένη, ἐπικρατεῖ σχεδὸν πάντοτε ἀνέμου καὶ πρὸς τὸν ἥλιον καὶ ἀνέμους, τούναντίον δὲ ὅταν ἡ βαρομετρικὴ στήλη εὐρίσκειται ὑψωμένη, ἐπικρατεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον αἰθριος καὶ ἡρεμὸς καιρὸς. Διαφορὰ ἐνὸς μόνου χιλιοστημορίου τοῦ μέτρου ἐν τῇ βαρομετρικῇ στήλῃ δὲν συνοδεύεται ποτὲ ὑπὸ ἐπαισθητῆς διαφορᾶς τοῦ καιροῦ· οὐδεὶς ποτε παρετήρησε καλλιτέρευσιν ἢ χειροτέρευσιν τοῦ καιροῦ, ὅταν τὸ βαρόμετρον ὑψώθῃ ἢ

ἐταπεινώθῃ κατὰ ἓν χιλιοστόμετρον. Ἄλλ' ἐκ τῶν γενομένων βαρομετρικῶν παρατηρήσεων καὶ μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν εὐρέθη ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς σελήνης προκαλουμένη ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ πλημμυρίς δύναται νὰ μεταβάλλῃ τὸ ὕψος τῆς βαρομετρικῆς στήλης τὸ πολὺ πολὺ κατὰ $\frac{1}{3}$ τοῦ ἐνὸς χιλιοστομέτρου. Ἐκ τούτων καθίσταται κατὰ δὴλον, ὅτι αἱ μεταβολαὶ τοῦ καιροῦ δὲν εἴνε δυνατόν νὰ προέρχωνται ἐκ τοσοῦτον μικρᾶς ἐπιδράσεως, ἣν ἡ σελήνη δύναται νὰ ἐξασκεῖ ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαιρας. Ἄλλ' ἐνταῦθα ἠδυνάτο τις νὰ ἀντεπῇ, ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῆς σελήνης ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαιρας δὲν δύναται νὰ γνωρισθῇ ἐντελῶς διὰ τοῦ βαρομέτρου, καὶ ἡ ἀντίρρσις αὕτη πράγματι ἐγένετο, οὐχὶ ἀτόπως. Ἄς πραγματευθῶμεν λοιπὸν ἐνταῦθα τὸ ἐξῆς ζήτημα: παρατηρήθη ἄρα, καὶ δύναται ἐν γένει νὰ παρατηρηθῇ οἷα διήκοντες ἐπιδράσεις τῆς σελήνης ἐπὶ τῶν καταστάσεων τῆς ἀτμοσφαιρας, τῶν μεταβολῶν τοῦ καιροῦ; Ποσᾶκις μεταβάλλεται ὁ καιρὸς κατὰ τὴν πανσέληνον καὶ κατὰ τὴν νέαν σελήνην; Καὶ πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου δὲν πρέπει βεβαίως νὰ προσδράμωμεν εἰς τὴν ἰδίαν ἡμῶν προσωπικὴν πείραν, οὔτε εἰς τὴν πείραν τῶν γεροντοτέρων, ἀλλὰ πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς ἀκριβεῖς σημειώσεις τῆς ἐπιστήμης. Τοῦτο ἐγένετο ἤδη ὑπὸ πολλῶν μετεωρολόγων. Οἷτω λ. χ. ὁ μετεωρολόγος Gronau ἐξήτασε τοιαύτας περὶ τοῦ καιροῦ σημειώσεις, περιλαμβανούσας χρονικὸν διάστημα ἑκατὸν ἐτῶν, εὗρε δὲ ὅτι κατὰ τὴν πανσέληνον ὁ καιρὸς 375 φορές μετεβλήθη, ἀλλὰ 756 φορές ἔμεινε ἀμετάβλητος· ὡσαύτως δὲ κατὰ τὴν νέαν σελήνην μετεβλήθη ὁ καιρὸς 461 φορές, ἔμεινε δὲ ἀμετάβλητος 674 φορές. Ἐκ τούτων ἠδυνάτο τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι κατὰ τὴν πανσέληνον καὶ τὴν νέαν σελήνην ὁ καιρὸς κατὰ κανόνα δὲν μεταβάλλεται, τοῦθ' ὅπερ εἴνε ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην. Αἱ ἔρευναι τοῦ Marcet δεικνύουσιν ὅτι κατὰ τὴν πανσέληνον ἐντὸς 26 ἐτῶν ὁ καιρὸς 20 φορές μετεβλήθη ἐκ βροχεροῦ εἰς ὥρατον καὶ 19 φορές ἐξ ὥρατου εἰς βροχερόν, κατὰ δὲ τὴν νέαν σελήνην 23 φορές ἐκ βροχεροῦ εἰς ὥρατον καὶ 16 φορές ἀντιθέτως. Καὶ ἐκ πλείστων ἄλλων παρατηρήσεων ἐξάγεται ὅτι αἱ μεταβολαὶ τοῦ καιροῦ εἴνε παντελῶς ἀνεξάρτητοι πάσης ἐπιδράσεως τῆς σελήνης ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαιρας. Ἐκ τούτων καταφαίνεται πόσον ὀλίγην ἀξιοπιστίαν ἔχουσιν αἱ περὶ τοῦ καιροῦ προφητεῖαι καὶ προγνώσεις τῶν παραδεχομένων τὴν τοιαύτην ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαιρας ἐπίδρασιν τῆς σελήνης. Βροχαὶ καὶ θύελλαι καὶ καταιγίδες δύνανται κατ' ἐκάστην ἡμέραν τοῦ ἔτους νὰ συμβαίνωσιν, ἐπομένως καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς πανσέληνον καὶ τῆς νουμηνίας καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς πρὸς τὴν γῆν προσεγγίσεως ἢ τῆς ἀπ' αὐτῆς ἀπομακρύνσεως τῆς σελήνης. Τὸ ζήτημα ὅμως εἴνε τὸ ἐξῆς: συμβαίνουντι ἄρα γε κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας περισσότεραι κακοκαιρίαι ἢ κατὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας; Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο οὔτε ἡ πείρα ἐνὸς ἐκάστου ἀνθρώπου, οὔτε αὗται αἱ πολυτεῖς ἐπιστημονικαὶ παρατηρήσεις δύνανται νὰ μᾶς δώσωσιν βεβαίαν καταφατικὴν ἀπόκρισιν. Ἐν γένει δὲ, συγκεφαλαιούντες τὰ ἀνωτέρω, ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι ἐξ ὅλων τῶν γενομένων ἐπιστημονικῶν παρατηρήσεων ἐξάγεται τοῦτο μόνον ὅτι αἱ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπιδράσεως τῆς σελήνης ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαιρας στηριζόμεναι καὶ ἐξαγγελλόμεναι προγνώσεις τοῦ καιροῦ οὐδεμίαν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀξιοπιστίαν.

Αἱ τοιαῦται προγνώσεις καὶ προφητεῖαι ἐπ' ἰσῆς ἐπαληθεύουσιν καὶ ψευδοῦνται, ὅπως ὥστε ἡ ἀξία αὐτῶν εἴνε λίαν ἀμφίβολος καὶ προβληματικὴ. Ἐνταῦθα λοιπὸν θὰ ἦτο λίαν ἀναγκαῖα καὶ ἐκτετατα στερεὰ τις βᾶσις, ἐφ' ἣς νὰ δύναται νὰ ἐδρασθῇ ἐπιστημονικὸν τι οἰκοδόμημα, ἐννοεῖται δὲ οἰκοδὸν ὅτι ἂν ὑφίστατο ἐπίδρασις τις τῆς σελήνης ἐπὶ τοῦ καιροῦ, οἱ μετεωρολόγοι πάνυ ἀσμένως θὰ ἐλάβανον αὐτὴν ὑπ' ὄψιν, ἵνα καθιστῶσιν ἀσφαλεστέρας τὰς προγνώσεις των. Ἀλλὰ δυστυχῶς πᾶς μετεωρολόγος ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι τοιαύτη ἐπίδρασις δὲν ὑφίσταται, καὶ ἐπομένως ἡ ἐπιστήμη ἀναγκάζεται νὰ καταφεύγῃ εἰς ἄλλα μέσα πρὸς ἀσφαλεστέραν πῶς πρόγνωνσιν τοῦ καιροῦ.

(Δρ. Κ.)